

Βρυξέλλες, 13 Ιουνίου 2022
(OR. fr, en)

9762/22

ECOFIN 551
UEM 155
SOC 346
EMPL 228
COMPET 449
ENV 550
EDUC 219
RECH 342
ENER 258
JAI 813
GENDER 91
ANTIDISCRIM 71
JEUN 102
SAN 347

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας: Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 9414/22 - COM(2022) 617 final

Θέμα: Σύσταση για ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Λιθουανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Λιθουανίας

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το ανωτέρω σχέδιο σύστασης του Συμβουλίου, το οποίο βασίστηκε στην πρόταση COM(2022) 617 final της Επιτροπής και αναθεωρήθηκε και εγκρίθηκε από διάφορες επιτροπές του Συμβουλίου.

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 της Λιθουανίας και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Λιθουανίας

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών¹, και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

¹ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

- (1) Ο κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου², με τον οποίο θεσπίστηκε ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, άρχισε να ισχύει στις 19 Φεβρουαρίου 2021. Ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας παρέχει χρηματοδοτική στήριξη για την πραγματοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων, που συνεπάγεται δημοσιονομική ώθηση χρηματοδοτούμενη από την Ένωση. Συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη και στην υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων που ενισχύουν την ανάπτυξη, ιδίως για την προώθηση της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης, ενισχύοντας παράλληλα την ανθεκτικότητα και τη δυναμική ανάπτυξη των οικονομιών των κρατών μελών. Συμβάλλει επίσης στην ενίσχυση της βιωσιμότητας των δημόσιων οικονομικών και στην τόνωση της ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων εργασίας μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Η μέγιστη χρηματοδοτική συνεισφορά ανά κράτος μέλος στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας θα επικαιροποιηθεί τον Ιούνιο του 2022, σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

² Κανονισμός (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 17).

- (2) Στις 24 Νοεμβρίου 2021, η Επιτροπή ενέκρινε την ετήσια έρευνα για τη βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία σηματοδότησε την έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών για το 2022. Ελήφθη δεόντως υπόψη η κοινωνική δέσμευση του Πόρτο, που υπογράφηκε στις 7 Μαΐου του 2021, για την περαιτέρω υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 25 Μαρτίου 2022, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ενέκρινε τις προτεραιότητες της ετήσιας έρευνας για τη βιώσιμη ανάπτυξη 2022. Στις 24 Νοεμβρίου 2021, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Λιθουανία δεν συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία απαιτείται εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ και πρόταση σχετικά με την κοινή έκθεση του 2022 για την απασχόληση, η οποία αναλύει την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση και των αρχών του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Το Συμβούλιο εξέδωσε τη σύσταση σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ⁴ («σύσταση του 2022 για τη ζώνη του ευρώ») στις 5 Απριλίου 2022 και την κοινή έκθεση για την απασχόληση στις 14 Μαρτίου 2022.

³ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών (ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25).

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 2022, σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 153 της 7.4.2022, σ. 1).

- (3) Η εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, μετά την παγκόσμια πανδημία, μετέβαλε σημαντικά το γεωπολιτικό και οικονομικό πλαίσιο. Ο αντίκτυπος της εισβολής στις οικονομίες των κρατών μελών έγινε αισθητός, μεταξύ άλλων με την αύξηση των τιμών της ενέργειας, των τροφίμων και των πρώτων υλών και τις προοπτικές ασθενέστερης ανάπτυξης. Οι υψηλότερες τιμές της ενέργειας επιβαρύνουν σε ιδιαίτερα μεγάλο βαθμό τα πλέον ευάλωτα νοικοκυριά που δοκιμάζονται ή κινδυνεύουν από την ενεργειακή φτώχεια καθώς και εταιρείες που είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας. Η Ένωση διαπιστώνει επίσης μια άνευ προηγουμένου εισροή ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Οι οικονομικές επιπτώσεις του επιθετικού πολέμου της Ρωσίας έχουν επηρεάσει ασύμμετρα τα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, στις 4 Μαρτίου 2022, η οδηγία 2001/55/EK⁵ του Συμβουλίου ενεργοποιήθηκε για πρώτη φορά με την εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382⁶ του Συμβουλίου, η οποία παρέχει στους εκτοπισθέντες από την Ουκρανία το δικαίωμα νόμιμης διαμονής στην Ένωση, καθώς και πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην αγορά εργασίας, στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, στη στέγαση και στην κοινωνική πρόνοια. Διατίθεται έκτακτη στήριξη στη Λιθουανία στο πλαίσιο της πρωτοβουλίας «δράση συνοχής για τους πρόσφυγες στην Ευρώπη» (CARE) και μέσω πρόσθετης προχρηματοδότησης στο πλαίσιο του προγράμματος «Συνδρομή στην Ανάκαμψη για τη Συνοχή και τις Περιοχές της Ευρώπης» (REACT-EU) με σκοπό την επείγουσα αντιμετώπιση των αναγκών υποδοχής και ένταξης όσων εγκαταλείπουν την Ουκρανία.

⁵ Οδηγία 2001/55/EK του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2001, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές παροχής προσωρινής προστασίας σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων και μέτρα για τη δίκαιη κατανομή των βαρών μεταξύ κρατών μελών όσον αφορά την υποδοχή και την αντιμετώπιση των συνεπειών της υποδοχής αυτών των ατόμων (ΕΕ L 212 της 7.8.2001, σ. 12).

⁶ Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2022/382 του Συμβουλίου, της 4ης Μαρτίου 2022, που διαπιστώνει την ύπαρξη μαζικής εισροής εκτοπισθέντων από την Ουκρανία κατά την έννοια του άρθρου 5 της οδηγίας 2001/55/EK και έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή προσωρινής προστασίας (ΕΕ L 71 της 4.3.2022, σ. 1).

- (4) Λαμβανομένης υπόψη της ταχέως μεταβαλλόμενης οικονομικής και γεωπολιτικής κατάστασης, το Ευρωπαϊκό Εξαμήνο συνεχίζει τον εκτεταμένο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης το 2022, ενώ παράλληλα εξελίσσεται σύμφωνα με τις απαιτήσεις εφαρμογής του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως περιγράφεται στην ετήσια έρευνα του 2022 για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η εφαρμογή των εγκριθέντων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας είναι απαραίτητη για την υλοποίηση των προτεραιοτήτων πολιτικής στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, δεδομένου ότι τα σχέδια καλύπτουν όλες τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που εκδόθηκαν στους κύκλους των Ευρωπαϊκών Εξαμήνων του 2019 και του 2020 ή ένα σημαντικό υποσύνολό τους. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις του 2019 και του 2020 παραμένουν εξίσου συναφείς και για τα σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας που αναθεωρούνται, επικαιροποιούνται ή τροποποιούνται σύμφωνα με τα άρθρα 14, 18 και 21 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, επιπλέον των άλλων ειδικών ανά χώρα συστάσεων που έχουν εκδοθεί έως την ημερομηνία υποβολής αυτών των αναθεωρημένων, επικαιροποιημένων ή τροποποιημένων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (5) Η γενική ρήτρα διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης εφαρμόζεται από τον Μάρτιο του 2020. Στην ανακοίνωσή της της 3ης Μαρτίου 2021, με τίτλο «Ένας χρόνος από την έξαρση της πανδημίας COVID-19: απόκριση σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής», η Επιτροπή εξέφρασε την άποψη ότι η απόφαση όσον αφορά την απενεργοποίηση ή τη συνέχιση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής θα πρέπει να ληφθεί στο πλαίσιο συνολικής αξιολόγησης της κατάστασης της οικονομίας, με βασικό ποσοτικό κριτήριο το επίπεδο της οικονομικής δραστηριότητας στην Ένωση ή στη ζώνη του ευρώ σε σύγκριση με τα προ κρίσης επίπεδα (τέλη του 2019). Η αυξημένη αβεβαιότητα και οι έντονοι κίνδυνοι δυσμενέστερων εξελίξεων για τις οικονομικές προοπτικές λόγω του πολέμου στην Ευρώπη, οι άνευ προηγουμένου αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και οι συνεχιζόμενες διαταραχές στην αλυσίδα εφοδιασμού δικαιολογούν την παράταση της εφαρμογής της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης έως το 2023.

- (6) Σύμφωνα με την προσέγγιση που καθορίζεται στη σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021⁷, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021 της Λιθουανίας, ο συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός μετράται επί του παρόντος καλύτερα με βάση τη μεταβολή των πρωτογενών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της νόσου COVID-19) αλλά συμπεριλαμβανομένων των δαπανών που χρηματοδοτούνται με μη επιστρεπτέα στήριξη (επιχορηγήσεις) από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης, ως προς τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη⁸. Πέραν του συνολικού δημοσιονομικού προσανατολισμού, προκειμένου να αξιολογηθεί αν η εθνική δημοσιονομική πολιτική είναι συνετή και αν η σύνθεσή της συμβάλλει σε μια βιώσιμη ανάκαμψη που συνάδει με την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση, δίνεται επίσης προσοχή στην εξέλιξη των εθνικά χρηματοδοτούμενων⁹ πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των μέτρων διακριτικής ευχέρειας στο σκέλος των εσόδων και εξαιρουμένων των προσωρινών μέτρων έκτακτης ανάγκης που συνδέονται με την κρίση της νόσου COVID-19) και των επενδύσεων.

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2021, για τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας 2021 της Λιθουανίας (EE C 304 της 29.7.2021, σ. 68).

⁸ Οι εκτιμήσεις σχετικά με τον δημοσιονομικό προσανατολισμό και τις συνιστώσες του στην παρούσα σύσταση είναι εκτιμήσεις της Επιτροπής βάσει των παραδοχών στις οποίες βασίζονται οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής. Οι εκτιμήσεις της Επιτροπής για τη μεσοπρόθεσμη δυναμική ανάπτυξη δεν περιλαμβάνουν τον θετικό αντίκτυπο των μεταρρυθμίσεων που αποτελούν μέρος του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και μπορούν να τονώσουν τη δυναμική ανάπτυξη.

⁹ Που δεν χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας ή άλλα ταμεία της Ένωσης.

- (7) Στις 2 Μαρτίου 2022, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση με την οποία παρέχει ευρείες κατευθύνσεις για τη δημοσιονομική πολιτική το 2023 («δημοσιονομικές κατευθύνσεις»), με στόχο να στηρίξει την κατάρτιση των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης των κρατών μελών και, ως εκ τούτου, να ενισχύσει τον συντονισμό των πολιτικών. Η Επιτροπή επισήμανε ότι, με βάση τις μακροοικονομικές προοπτικές των χειμερινών προβλέψεων του 2022, η μετάβαση από έναν συνολικό υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό την περίοδο 2020-2022 σε έναν γενικά ουδέτερο συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό φαίνεται πρόσφορη το 2023, ενώ βρίσκεται σε ετοιμότητα ώστε να αντιδρά ανάλογα με την εξελισσόμενη οικονομική κατάσταση. Η Επιτροπή ανακοίνωσε ότι οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 θα πρέπει να συνεχίσουν να διαφοροποιούνται μεταξύ των κρατών μελών και να λαμβάνουν υπόψη πιθανές δευτερογενείς συνέπειες μεταξύ των χωρών. Η Επιτροπή κάλεσε τα κράτη μέλη να αποτυπώσουν τις κατευθύνσεις στα οικεία προγράμματα σταθερότητας και σύγκλισης. Η Επιτροπή δεσμεύτηκε να παρακολουθεί εκ του σύνεγγυς τις οικονομικές εξελίξεις και να προσαρμόζει αναλόγως τις κατευθύνσεις πολιτικής της, το αργότερο στο πλαίσιο της εαρινής δέσμης του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου στα τέλη Μαΐου 2022.
- (8) Όσον αφορά τις δημοσιονομικές κατευθύνσεις, οι δημοσιονομικές συστάσεις για το 2023 λαμβάνουν υπόψη την επιδείνωση των οικονομικών προοπτικών, την αυξημένη αβεβαιότητα και περαιτέρω κινδύνους δυσμενέστερων εξελίξεων, καθώς και τον υψηλότερο πληθωρισμό σε σύγκριση με τις χειμερινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής. Σε αυτό το πλαίσιο, η δημοσιονομική απόκριση πρέπει να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την ενεργειακή ασφάλεια και να διατηρήσει την αγοραστική δύναμη των πλέον ευάλωτων νοικοκυριών, ώστε να μετριαστεί ο αντίκτυπος της αύξησης των τιμών της ενέργειας και να περιοριστούν κατά το δυνατόν οι πληθωριστικές πιέσεις από τις έμμεσες επιπτώσεις μέσω στοχευμένων και προσωρινών μέτρων. Η δημοσιονομική πολιτική πρέπει να παραμείνει ευέλικτη ώστε να προσαρμόζεται στις ταχέως εξελισσόμενες συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των προκλήσεων που ανακύπτουν από τον επιθετικό πόλεμο της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας όσον αφορά την άμυνα και την ασφάλεια, και πρέπει να είναι διαφοροποιημένη μεταξύ των κρατών μελών ανάλογα με τη δημοσιονομική και οικονομική τους κατάσταση, μεταξύ άλλων όσον αφορά την έκθεσή τους στην κρίση και την εισροή εκτοπισθέντων από την Ουκρανία.

- (9) Στις 14 Μαΐου 2021, η Λιθουανία υπέβαλε στην Επιτροπή το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Δυνάμει του άρθρου 19 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, η Επιτροπή αξιολόγησε τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές αξιολόγησης που ορίζονται στο παράρτημα V του εν λόγω κανονισμού. Στις 20 Ιουλίου 2021, το Συμβούλιο εξέδωσε την εκτελεστική απόφασή του σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λιθουανίας¹⁰. Η αποδέσμευση των δόσεων εξαρτάται από την έκδοση απόφασης της Επιτροπής, σύμφωνα με το άρθρο 24 παράγραφος 5 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, που αναφέρει ότι η Λιθουανία έχει εκπληρώσει ικανοποιητικά τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους που έχουν καθοριστεί στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου. Η ικανοποιητική εκπλήρωση προϋποθέτει ότι η επίτευξη των προηγούμενων οροσήμων και στόχων δεν έχει αναιρεθεί.
- (10) Στις 27 Απριλίου 2022, η Λιθουανία υπέβαλε το οικείο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 και στις 29 Απριλίου 2022 το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, σύμφωνα με την προθεσμία που ορίζεται στο άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν από κοινού για να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους. Σύμφωνα με το άρθρο 27 του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241, το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων 2022 αποτυπώνει επίσης την εξαμηνιαία έκθεση της Λιθουανίας σχετικά με την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την υλοποίηση του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.
- (11) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε την έκθεση χώρας 2022 για τη Λιθουανία. Αξιολόγησε την πρόοδο της Λιθουανίας όσον αφορά την εφαρμογή των σχετικών ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο το 2019, το 2020 και το 2021 και προέβη σε απολογισμό της εφαρμογής του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λιθουανίας, με βάση τον πίνακα αποτελεσμάτων για την ανάκαμψη και την ανθεκτικότητα. Με βάση την εν λόγω ανάλυση, η έκθεση χώρας εντόπισε κενά σε σχέση με τις προκλήσεις που δεν περιλαμβάνονται, ή περιλαμβάνονται μόνο εν μέρει, στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και τις νέες και αναδυόμενες προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προκύπτουν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Αξιολόγησε επίσης την πρόοδο της Λιθουανίας όσον αφορά την υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και την επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της Ένωσης για την απασχόληση, τις δεξιότητες και τη μείωση της φτώχειας, καθώς και την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

¹⁰ ST 10477/2021· ST 10477/2021 ADD 1.

- (12) Στις 23 Μαΐου 2022, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση βάσει του άρθρου 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης. Στην εν λόγω έκθεση εξετάστηκε η δημοσιονομική κατάσταση της Λιθουανίας, δεδομένου ότι το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης το 2022 σχεδιάζεται να υπερβεί την τιμή αναφοράς του 3 % του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) που ορίζει η Συνθήκη. Η έκθεση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούνταν. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της 2ας Μαρτίου 2022, η Επιτροπή δεν πρότεινε να κινηθούν νέες διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος την άνοιξη του 2022 και θα αξιολογήσει εκ νέου αν είναι αναγκαίο να προτείνει την κίνηση τέτοιων διαδικασιών το φθινόπωρο του 2022.
- (13) Στη σύστασή του της 20ής Ιουλίου 2020¹¹, το Συμβούλιο συνέστησε στη Λιθουανία να λάβει, το 2020 και το 2021, όλα τα αναγκαία μέτρα, σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πανδημίας COVID-19, την ενίσχυση της οικονομίας και τη στήριξη της επακόλουθης ανάκαμψης. Επίσης, συνέστησε στη Λιθουανία να επιδιώξει, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, την εφαρμογή δημοσιονομικών πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Το 2021, σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης της Λιθουανίας μειώθηκε σε 1,0 % του ΑΕΠ από 7,3 % το 2020. Η απόκριση της Λιθουανίας σε επίπεδο δημοσιονομικής πολιτικής στήριξε την οικονομική ανάκαμψη το 2021, ενώ τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης μειώθηκαν από 3,9 % του ΑΕΠ το 2020 σε 2,8 % το 2021. Τα μέτρα που ελήφθησαν από τη Λιθουανία το 2021 ευθυγραμμίζονταν με τη σύσταση του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2020. Τα δημοσιονομικά μέτρα διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση το 2020 και το 2021 ήταν κατά κύριο λόγο προσωρινά. Ταυτόχρονα, ορισμένα από τα μέτρα διακριτικής ευχέρειας που εγκρίθηκαν από την κυβέρνηση κατά την περίοδο 2020-2021 δεν ήταν προσωρινά ούτε συνοδεύονταν από αντισταθμιστικά μέτρα, και συνίσταντο κυρίως σε υψηλότερες αμοιβές για τους υπαλλήλους του δημόσιου τομέα. Σύμφωνα με στοιχεία επικυρωμένα από την Eurostat, το χρέος της γενικής κυβέρνησης μειώθηκε σε 44,3 % του ΑΕΠ το 2021 από 46,6 % του ΑΕΠ το 2020.

¹¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 2020, σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Λιθουανίας για το 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Λιθουανίας για το 2020 (ΕΕ C 282 της 26.8.2020, σ. 95).

(14) Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι δημοσιονομικές προβολές του προγράμματος σταθερότητας 2022 είναι ρεαλιστικό. Η κυβέρνηση προβλέπει αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,6 % το 2022 και κατά 2,5 % το 2023. Συγκριτικά, στις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπεται αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ κατά 1,7 % το 2022 και κατά 2,6 % το 2023. Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, η κυβέρνηση αναμένει ότι το ονομαστικό έλλειμμα θα αυξηθεί στο 4,9 % του ΑΕΠ το 2022 και θα μειωθεί στο 2,4 % το 2023. Η αύξηση του ελλείμματος το 2022 αντικατοπτρίζει κυρίως μέτρα για τον περιορισμό των επιπτώσεων των υψηλών τιμών της ενέργειας, τη στήριξη των νοικοκυριών χαμηλότερου εισοδήματος και τη στέγαση των ροών των ανθρώπων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 43,3 % το 2022 και να παραμείνει σταθερός το 2023. Με βάση τα μέτρα πολιτικής που ήταν γνωστά κατά την καταληκτική ημερομηνία των προβλέψεων, οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπουν δημόσιο έλλειμμα ίσο με 4,6 % και 2,3 % του ΑΕΠ αντίστοιχα για το 2022 και το 2023. Οι τιμές αυτές συνάδουν με το έλλειμμα που προβλέπεται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022. Οι εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπουν παρόμοιο δείκτη χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, ύψους 42,7 % το 2022 και 43,1 % το 2023. Σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, η μεσοπρόθεσμη αύξηση του δυνητικού προϊόντος (μέσος όρος δεκαετίας) εκτιμάται σε 3,2 %. Ωστόσο, η εκτίμηση αυτή δεν περιλαμβάνει τις επιπτώσεις των μεταρρυθμίσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας οι οποίες μπορούν να τονώσουν τη δυνητική ανάπτυξη της Λιθουανίας.

(15) Το 2022, η κυβέρνηση κατήργησε σταδιακά την πλειονότητα των μέτρων που ελήφθησαν για την αντιμετώπιση της κρίσης της νόσου COVID-19, με αποτέλεσμα τα προσωρινά μέτρα έκτακτης ανάγκης να προβλέπεται ότι θα μειωθούν από 2,8 % του ΑΕΠ το 2021 σε 1,2 % το 2022. Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται από τα μέτρα που θεσπίστηκαν για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας, τα οποία, στις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, εκτιμώνται σε 1,2 % του ΑΕΠ το 2022 και 0,0 % του ΑΕΠ το 2023¹². Τα μέτρα αυτά συνίστανται κυρίως σε επιδοτήσεις σε εταιρείες αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας, σε αντιστάθμιση του φόρου προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) που εφαρμόζεται για τη θερμική ενέργεια και σε ευρύτερη εφαρμογή άλλων αντισταθμίσεων για τη θερμική ενέργεια. Σύμφωνα με όσα έχουν ανακοινωθεί, τα εν λόγω μέτρα είναι κατά κύριο λόγο προσωρινά. Ωστόσο, σε περίπτωση που οι τιμές της ενέργειας παραμείνουν υψηλές το 2023, ορισμένα από τα εν λόγω μέτρα θα μπορούσαν να διατηρηθούν. Ορισμένα από τα μέτρα αυτά δεν είναι στοχευμένα, ιδιαίτερα οι επιδοτήσεις σε εταιρείες αερίου και ηλεκτρικής ενέργειας και οι αντισταθμίσεις του ΦΠΑ για τη θερμική ενέργεια. Το δημόσιο έλλειμμα επηρεάζεται επίσης από το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία, το οποίο στις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής προβλέπεται να ανέλθει στο 0,2 % το 2022 και το 2023¹³, καθώς και από το αυξημένο κόστος των δαπανών για την άμυνα κατά 0,5 % του ΑΕΠ τόσο το 2022 όσο και το 2023.

¹² Τα αριθμητικά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το επίπεδο του ετήσιου δημοσιονομικού κόστους των εν λόγω μέτρων που έχουν ληφθεί από το φθινόπωρο του 2021, συμπεριλαμβανομένων των τρεχόντων εσόδων και δαπανών, καθώς και —κατά περίπτωση— των μέτρων σε επίπεδο κεφαλαιουχικών δαπανών.

¹³ Ο συνολικός αριθμός των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία στην Ένωση αναμένεται να ανέλθει σταδιακά στα 6 εκατομμύρια έως το τέλος του 2022, και η γεωγραφική κατανομή τους εκτιμάται με βάση το μέγεθος της υπάρχουσας διασποράς, τον σχετικό πληθυσμό του κράτους μέλους υποδοχής και την πραγματική κατανομή των εκτοπισθέντων από την Ουκρανία σε ολόκληρη την Ένωση ως είχε τον Μάρτιο του 2022. Για το δημοσιονομικό κόστος ανά άτομο, οι εκτιμήσεις βασίζονται στο μοντέλο μικροπροσομοίωσης Euromod του Κοινού Κέντρου Ερευνών της Επιτροπής και λαμβάνουν υπόψη τόσο τις μεταβιβάσεις σε μετρητά όσο και τις παροχές σε είδος, όπως η εκπαίδευση και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

- (16) Στη σύστασή του της 18ης Ιουνίου 2021, το Συμβούλιο συνέστησε στη Λιθουανία να διατηρήσει το 2022 υποστηρικτικό δημοσιονομικό προσανατολισμό, μεταξύ άλλων χάρη στην ώθηση που παρέχει ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, και να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις. Το Συμβούλιο συνέστησε επίσης στη Λιθουανία να διατηρήσει υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών. Συνέστησε επίσης στη Λιθουανία να επιδιώξει, όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στη διασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας μεσοπρόθεσμα, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων για την τόνωση του αναπτυξιακού δυναμικού.

(17) Το 2022, με βάση τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής και συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που ενσωματώνονται στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022 της Λιθουανίας, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός προβλέπεται να είναι υποστηρικτικός στο $-4,2\%$ του ΑΕΠ, σύμφωνα με τις συστάσεις του Συμβουλίου¹⁴. Η Λιθουανία σχεδιάζει να συνεχίσει να στηρίζει την ανάκαμψη χρησιμοποιώντας τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για τη χρηματοδότηση πρόσθετων επενδύσεων, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,5 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ σε σύγκριση με το 2021. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,3 εκατοστιαίων μονάδων το 2022¹⁵. Επομένως, η Λιθουανία σχεδιάζει να διατηρήσει τις εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις, σύμφωνα με τη σύσταση του Συμβουλίου. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει επεκτατική συμβολή ύψους 3,2 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2022. Αυτή η σημαντική επεκτατική συμβολή περιλαμβάνει τον πρόσθετο αντίκτυπο των μέτρων για την αντιμετώπιση των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της αύξησης των τιμών της ενέργειας ($1,2\%$ του ΑΕΠ), καθώς και το κόστος παροχής προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία ($0,2\%$ του ΑΕΠ), ενώ, μεταξύ άλλων μέτρων, η προσθετική στήριξη σε νοικοκυριά χαμηλότερου εισοδήματος (πρόσθετη αύξηση συντάξεων, επιδόματα τέκνου, κοινωνική πρόνοια, ελάχιστο επίπεδο μη φορολογητέου εισοδήματος) επίσης προβλέπεται να συμβάλει κατά $0,4\%$ του ΑΕΠ στην αύξηση των καθαρών τρεχουσών δαπανών. Ως εκ τούτου, με βάση τις τρέχουσες εκτιμήσεις της Επιτροπής, η Λιθουανία δεν διατηρεί επαρκώς υπό έλεγχο την αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων τρεχουσών δαπανών το 2022.

¹⁴ Το αρνητικό πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υπέρβαση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, κάτι που υποδηλώνει επεκτατική δημοσιονομική πολιτική.

¹⁵ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν επεκτατική συμβολή ύψους 0,1 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

- (18) Το 2023, σύμφωνα με τις εαρινές προβλέψεις του 2022 της Επιτροπής, ο δημοσιονομικός προσανατολισμός θα ανέλθει σε 1,5 % του ΑΕΠ με βάση την παραδοχή αμετάβλητης πολιτικής¹⁶. Η Λιθουανία προβλέπεται ότι θα συνεχίσει να χρησιμοποιεί τις επιχορηγήσεις του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας το 2023 για να χρηματοδοτήσει πρόσθετες επενδύσεις για τη στήριξη της ανάκαμψης. Η θετική συμβολή των δαπανών που χρηματοδοτούνται με επιχορηγήσεις από τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλα ταμεία της Ένωσης στην οικονομική δραστηριότητα προβλέπεται να αυξηθεί κατά 0,4 εκατοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ το 2023. Οι εθνικά χρηματοδοτούμενες επενδύσεις προβλέπεται να έχουν συσταλτική συμβολή στον δημοσιονομικό προσανατολισμό, ύψους 0,5 εκατοστιαίων μονάδων το 2023¹⁷. Ταυτόχρονα, η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών (εκτός των νέων μέτρων στο σκέλος των εσόδων) προβλέπεται να έχει συσταλτική συμβολή ύψους 1,5 εκατοστιαίων μονάδων στον συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό το 2023. Αυτό περιλαμβάνει τον αντίκτυπο από τη σταδιακή κατάργηση των μέτρων για την αντιμετώπιση των αυξημένων τιμών ενέργειας (1,2 % του ΑΕΠ) και το πρόσθετο κόστος για την παροχή προσωρινής προστασίας σε εκτοπισθέντες από την Ουκρανία (0,1 % του ΑΕΠ).
- (19) Στο πρόγραμμα σταθερότητας 2022, το δημόσιο έλλειμμα αναμένεται να μειωθεί σταδιακά σε 1,3 % το 2024 και σε 1,0 % έως το 2025. Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται, ως εκ τούτου, να παραμείνει σε επίπεδο κάτω του 3 % του ΑΕΠ κατά τη διάρκεια της περιόδου που καλύπτει το πρόγραμμα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας 2022, ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί έως το 2025, συγκεκριμένα σε 42,6 % το 2024 και στη συνέχεια σε 42,5 % το 2025. Σύμφωνα με την ανάλυση της Επιτροπής, οι κίνδυνοι για τη βιωσιμότητα του χρέους φαίνονται χαμηλοί μεσοπρόθεσμα.

¹⁶ Το θετικό πρόσημο του δείκτη αντιστοιχεί σε υστέρηση της αύξησης των πρωτογενών δαπανών σε σύγκριση με τη μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη, κάτι που υποδηλώνει συσταλτική δημοσιονομική πολιτική.

¹⁷ Άλλες εθνικά χρηματοδοτούμενες κεφαλαιουχικές δαπάνες προβλέπεται να έχουν ουδέτερη συμβολή ύψους 0,0 εκατοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ.

- (20) Στον πίνακα αποτελεσμάτων για τις δημόσιες συμβάσεις του 2020 εντοπίστηκαν ορισμένα εμπόδια στο σύστημα δημόσιων συμβάσεων στη Λιθουανία: έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών προμηθειών, ελάχιστοι ή καθόλου συμμετέχοντες σε διαγωνισμούς και υπερβολική εξάρτηση από το κριτήριο της τιμής. Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής των συνεχιζόμενων προσπαθειών για την προώθηση των συνεργατικών δημόσιων συμβάσεων μεταξύ των δήμων, έτσι ώστε η μεταρρύθμιση να καλύπτει και το επίπεδο της κεντρικής διακυβέρνησης, θα βοηθήσει την ανάπτυξη και τη διάδοση βέλτιστων πρακτικών, καθώς και τη βελτίωση της συνολικής αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των διαδικασιών. Θα συμβάλει επίσης στην αύξηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.
- (21) Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 3 στοιχείο β) του κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 και το κριτήριο 2.2 του παραρτήματος V του εν λόγω κανονισμού, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει εκτεταμένο σύνολο αλληλοενισχυόμενων μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων με ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την ολοκλήρωση της υλοποίησης έως τις 31 Αυγούστου 2026. Τα μέτρα αυτά συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του συνόλου ή σημαντικού υποσυνόλου των οικονομικών και κοινωνικών προκλήσεων που περιγράφονται στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις τις οποίες απηύθυνε το Συμβούλιο στη Λιθουανία στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2019 και το 2020, επιπλέον των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που έχουν εκδοθεί έως την ημερομηνία έγκρισης του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Ειδικότερα, το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας εστιάζει σε μεγάλο βαθμό σε μέτρα για την προώθηση της ψηφιοποίησης και της πράσινης μετάβασης, τη διασφάλιση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των υπηρεσιών υγείας, την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας, την προτεραιότητα στην εκπαίδευση και την καινοτομία και την αύξηση της αποτελεσματικότητας του δημόσιου τομέα.

- (22) Η εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λιθουανίας αναμένεται να συμβάλει στην επίτευξη περαιτέρω προόδου όσον αφορά την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση. Τα μέτρα για τη στήριξη των κλιματικών στόχων στη Λιθουανία αντιπροσωπεύουν το 37,8 % των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ενώ τα μέτρα για τη στήριξη των ψηφιακών στόχων αντιπροσωπεύουν το 31,5 % των συνολικών πιστώσεων του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Η πλήρης εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα σχετικά ορόσημα και τους στόχους, θα βοηθήσει τη Λιθουανία να ανακάμψει γρήγορα από τις επιπτώσεις της κρίσης της νόσου COVID-19, ενισχύοντας παράλληλα την ανθεκτικότητά της. Η συστηματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων σχετικών ενδιαφερόμενων μερών παραμένει σημαντική για την επιτυχή εφαρμογή του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, καθώς και άλλων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης που υπερβαίνουν το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, ώστε να διασφαλιστεί η ευρεία οικειοποίηση του συνολικού θεματολογίου πολιτικής.
- (23) Η Επιτροπή ενέκρινε τη συμφωνία εταιρικής σχέσης, η οποία προβλέπεται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸, με τη Λιθουανία στις 22 Απριλίου 2022. Η Λιθουανία υπέβαλε το πρόγραμμα της πολιτικής συνοχής στις 16 Μαρτίου 2022. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1060, η Λιθουανία έλαβε υπόψη τις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις κατά τον προγραμματισμό των ταμείων της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027. Αυτό αποτελεί προϋπόθεση για να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα και να μεγιστοποιηθεί η προστιθέμενη αξία της χρηματοδοτικής στήριξης που θα ληφθεί από τα ταμεία της πολιτικής συνοχής, ενώ παράλληλα θα προωθηθεί ο συντονισμός, η συμπληρωματικότητα και η συνοχή μεταξύ των εν λόγω ταμείων της πολιτικής συνοχής και άλλων μέσων και ταμείων της Ένωσης. Η επιτυχή εφαρμογή του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και των προγραμμάτων της πολιτικής συνοχής εξαρτάται επίσης από την άρση των εμποδίων στις επενδύσεις, ώστε να στηριχτούν η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση και η ισόρροπη εδαφική ανάπτυξη.

¹⁸ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1060 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, για τον καθορισμό κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Ταμείο Συνοχής, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας, και δημοσιονομικών κανόνων για τα εν λόγω Ταμεία και για το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης, το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας και το Μέσο για τη Χρηματοδοτική Στήριξη της Διαχείρισης των Συνόρων και την Πολιτική των Θεωρήσεων (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 159).

- (24) Πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές προκλήσεις που πραγματεύεται το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, η Λιθουανία αντιμετωπίζει ορισμένες πρόσθετες προκλήσεις που σχετίζονται με την πρωτοβάθμια και προληπτική περίθαλψη, τις αδυναμίες στον προγραμματισμό και την παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και την έλλειψη στρατηγικής όσον αφορά την κοινωνική στέγαση. Τα υψηλά επίπεδα των εισαγωγών σε νοσοκομεία που μπορούν να αποφευχθούν και των ποσοστών θνησιμότητας που είναι αντιμετωπίσιμα και μπορούν να αποφευχθούν, καταδεικνύουν την ανάγκη λήψης περισσότερων προληπτικών μέτρων στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη της Λιθουανίας. Επιπλέον, οι ελλείψεις και η άνιση κατανομή των επαγγελματιών του τομέα υγείας περιορίζουν την πρόσβαση στην πρωτοβάθμια ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και τη μακροχρόνια περίθαλψη. Πέρα από τις μεταρρυθμίσεις στον τομέα της υγείας και τις επενδύσεις στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Λιθουανίας, υπάρχει ανάγκη για περαιτέρω ενίσχυση της πρωτοβάθμιας περίθαλψης και της πρόληψης. Η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων υπουργείων και άλλων δημόσιων φορέων και τα κενά στον εντοπισμό των αναγκών εμποδίζουν την ολοκληρωμένη παροχή κοινωνικών υπηρεσιών. Οι υπηρεσίες επίσης δεν ανταποκρίνονται επαρκώς στις ανάγκες των ανέργων. Το 2019¹⁹, οι δαπάνες της Λιθουανίας για την κοινωνική στέγαση, δηλαδή 10,31 EUR ανά κάτοικο, ήταν σημαντικά χαμηλότερες από τον ενωσιακό μέσο όρο που ανήλθε σε 101,58 EUR (αμφότερα τα ποσά σε σταθερές τιμές 2010), με αποτέλεσμα συνεχείς ελλείψεις και μακρές λίστες αναμονής. Η ποιότητα της παρεχόμενης κοινωνικής στέγασης πρέπει επίσης να βελτιωθεί. Το σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας περιλαμβάνει σημαντικά μέτρα, όπως η μεταρρύθμιση του συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος και του συστήματος φορολογικών ελαφρύνσεων, σε συνδυασμό με την αύξηση της κάλυψης της κοινωνικής ασφάλισης της ανεργίας. Τα μέτρα αυτά αναμένεται να συμβάλουν στην αντιμετώπιση ορισμένων από τις βασικές προκλήσεις κοινωνικής προστασίας μόλις τεθούν σε εφαρμογή. Ωστόσο, πέρα από τα μέτρα που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, περαιτέρω προσπάθειες είναι αναγκαίες για τη βελτίωση του προγραμματισμού, της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών και για την αντιμετώπιση των ελλείψεων και της ανεπαρκούς ποιότητας της κοινωνικής στέγασης.
- (25) Κατόπιν εντολής των αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων της Ένωσης η οποία περιλαμβάνεται στη διακήρυξη των Βερσαλλιών, η πρόταση της Επιτροπής για το σχέδιο REPowerEU αποσκοπεί στη σταδιακή κατάργηση της εξάρτησης της Ένωσης από τις εισαγωγές ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία το συντομότερο δυνατόν. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή προτίθεται να προσδιορίσει τα έργα, τις επενδύσεις και τις μεταρρυθμίσεις που είναι πλέον κατάλληλα σε εθνικό, περιφερειακό και ενωσιακό επίπεδο, μέσω διαλόγου με τα κράτη μέλη. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στη μείωση της συνολικής εξάρτησης από τα ορυκτά καύσιμα και στην παύση των εισαγωγών ορυκτών καυσίμων από τη Ρωσία.

¹⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/SPR_EXP_FHO__custom_2036156/default/table?lang=en

- (26) Η Λιθουανία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εισαγωγές για τον ενεργειακό της εφοδιασμό, καθώς εισάγει περίπου τα δύο τρίτα των ακαθάριστων αναγκών της σε ηλεκτρική ενέργεια και το μεγαλύτερο μέρος του πετρελαίου και του αερίου της. Το πετρέλαιο και το αέριο αντιπροσωπεύουν τα τρία τέταρτα του ενεργειακού μείγματος της χώρας. Έως και την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία, το πετρέλαιο και το αέριο εισάγονταν κυρίως από τη Ρωσία. Το 2020, η Λιθουανία εισήγαγε το 42 % του εισαγόμενου φυσικού αερίου της από τη Ρωσία (ποσοστό που σε μεγάλο βαθμό συνάδει με τον ενωσιακό μέσο όρο ύψους 44 %) και το 73 % του εισαγόμενου αργού πετρελαίου της από τη Ρωσία (ποσοστό υψηλότερο από τον ενωσιακό μέσο όρο ύψους 26 %)²⁰. Η ενεργειακή ζήτηση καθορίζεται από έναν μεγάλο στόλο μεταφορών με τη δημόσια συγκοινωνία και τους σιδηροδρόμους να εξακολουθούν να μη χρησιμοποιούνται επαρκώς, ένα μεγάλο απόθεμα ενεργειακά μη αποδοτικών κτιρίων και βιομηχανίες υψηλής ενεργειακής έντασης, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 67 % της συνολικής κατανάλωσης αερίου. Πρόσθετες προσπάθειες για τη μείωση της ενεργειακής έντασης σε αυτούς τους τομείς, με προώθηση του βιομηχανικού μετασχηματισμού, συμπεριλαμβανομένων καινοτόμων παραγωγικών διαδικασιών, καθώς και με περαιτέρω προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, θα μειώσουν την εξάρτηση της Λιθουανίας από τις συνολικές εισαγωγές ενέργειας. Η Λιθουανία έχει βελτιώσει σημαντικά την ενεργειακή της ασφάλεια αναπτύσσοντας συνδέσεις ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου με γειτονικά κράτη μέλη, καθώς και με τον τερματικό σταθμό υδροποιημένου φυσικού αερίου στην Klaipėda. Γενικά, η Λιθουανία πρέπει να συνεχίσει τις προσπάθειές της για περαιτέρω ενίσχυση της περιφερειακής συνεργασίας με τους γείτονές της για τον συντονισμό περαιτέρω εισαγωγών αερίου και την αποτελεσματική χρήση των περιφερειακών υποδομών. Στο πλαίσιο αυτό, ο αγωγός διασύνδεσης αερίου με την Πολωνία (GIPL) που λειτουργεί από την 1η Μαΐου 2022 και η ενίσχυση άλλων διασυνδέσεων αερίου με γειτονικά κράτη μέλη θα συμβάλουν στη διασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού στην περιοχή. Η ολοκλήρωση του υπό εξέλιξη συγχρονισμού με το ηπειρωτικό δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας της Ένωσης, η εξασφάλιση επαρκούς δυναμικότητας των διασυνδέσεων με γειτονικά κράτη μέλη και η επιδίωξη κοινών έργων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας θα πρέπει, ωστόσο, να παραμείνουν προτεραιότητα πολιτικής. Συνιστάται οι νέες επενδύσεις σε υποδομές και δίκτυα που σχετίζονται με το αέριο να είναι, στο μέτρο του δυνατού, ανθεκτικές σε μελλοντικές εξελίξεις, ώστε να διευκολυνθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητά τους μέσω της μελλοντικής αναπροσαρμογής για χρήση βιώσιμων καυσίμων. Θα χρειαστεί ακόμα μεγαλύτερη φιλοδοξία όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και την αύξηση των στόχων για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και την ενεργειακή απόδοση προκειμένου η Λιθουανία να ευθυγραμμιστεί με τους στόχους της δέσμης μέτρων «Fit for 55».

²⁰ Eurostat (2020), μερίδιο των ρωσικών εισαγωγών επί των συνολικών εισαγωγών φυσικού αερίου, αργού πετρελαίου και λιθάνθρακα. Για τον μέσο όρο της ΕΕ-27, οι συνολικές εισαγωγές βασίζονται στις εισαγωγές από χώρες εκτός της ΕΕ-27. Για τη Λιθουανία, οι συνολικές εισαγωγές περιλαμβάνουν τις ενδοενωσιακές συναλλαγές. Το αργό πετρέλαιο δεν περιλαμβάνει τα προϊόντα διύλισης πετρελαίου.

- (27) Μολονότι η επιτάχυνση της μετάβασης προς την κλιματική ουδετερότητα και της εγκατάλειψης των ορυκτών καυσίμων θα επιφέρει σημαντικό κόστος αναδιάρθρωσης σε διάφορους τομείς, η Λιθουανία μπορεί να κάνει χρήση του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης στο πλαίσιο της πολιτικής συνοχής για την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης στις περιφέρειες που πλήττονται περισσότερο. Επιπλέον, η Λιθουανία μπορεί να κάνει χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+, που ιδρύθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου²¹, για τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης και την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής.
- (28) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης της Επιτροπής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας 2022 και η γνώμη του²² αποτυπώνεται στη σύσταση 1.
- (29) Δεδομένης της στενής διασύνδεσης των οικονομιών των κρατών μελών της ζώνης του ευρώ και της συλλογικής συνεισφοράς τους στη λειτουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης, το Συμβούλιο συνέστησε στα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων μέσω των οικείων σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, για να εφαρμόσουν τις συστάσεις που ορίζονται στη σύσταση του 2022 σχετικά με τη ζώνη του ευρώ. Για τη Λιθουανία, αυτό αντικατοπτρίζεται ιδίως στις συστάσεις 1 και 2,

²¹ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/1057 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, περί ιδρύσεως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ (ΕΚΤ+) και καταργήσεως του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1296/2013 (ΕΕ L 231 της 30.6.2021, σ. 21).

²² Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Λιθουανία να λάβει μέτρα το 2022 και το 2023 προκειμένου:

1. Το 2023, να διασφαλίσει ότι η αύξηση των εθνικά χρηματοδοτούμενων πρωτογενών τρεχουσών δαπανών συνάδει με έναν συνολικά ουδέτερο προσανατολισμό πολιτικής, λαμβάνοντας υπόψη τη συνεχιζόμενη προσωρινή και στοχευμένη στήριξη των πλέον ευάλωτων στις αυξήσεις των τιμών της ενέργειας νοικοκυριών και επιχειρήσεων και των ατόμων που εγκαταλείπουν την Ουκρανία. Να είναι έτοιμη να προσαρμόσει τις τρέχουσες δαπάνες στην εξελισσόμενη κατάσταση. Να επεκτείνει τις δημόσιες επενδύσεις για την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και για την ενεργειακή ασφάλεια, λαμβάνοντας υπόψη την πρωτοβουλία REPowerEU, μεταξύ άλλων κάνοντας χρήση του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και άλλων ταμείων της Ένωσης. Για την περίοδο μετά το 2023, να επιδιώξει την εφαρμογή δημοσιονομικής πολιτικής που θα αποσκοπεί στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων. Να ενισχύσει τις συνεργατικές δημόσιες συμβάσεις σε επίπεδο κεντρικής διακυβέρνησης και δήμων.
2. Να προχωρήσει στην εφαρμογή του οικείου σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, σύμφωνα με τα ορόσημα και τους στόχους που καθορίζονται στην εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της 20ής Ιουλίου 2021. Να ολοκληρώσει ταχέως τις διαπραγματεύσεις με την Επιτροπή σχετικά με τα έγγραφα προγραμματισμού της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027, ώστε να αρχίσει η εφαρμογή τους.
3. Να ενισχύσει την πρωτοβάθμια και την προληπτική περίθαλψη. Να μειώσει τον κατακερματισμό του προγραμματισμού και της παροχής κοινωνικών υπηρεσιών και να βελτιώσει την εξατομίκευση και την ενσωμάτωσή τους σε άλλες υπηρεσίες. Να βελτιώσει την πρόσβαση στην κοινωνική στέγαση, καθώς και την ποιότητα αυτής.
4. Να μειώσει τη συνολική εξάρτηση από ορυκτά καύσιμα επιταχύνοντας την ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, αυξάνοντας την ενεργειακή απόδοση και την απαλλαγή της βιομηχανίας, των μεταφορών και των κτιρίων από τις ανθρακούχες εκπομπές και να διασφαλίσει την επαρκή δυναμικότητα των ενεργειακών διασυνδέσεων.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος / Η Πρόεδρος